

H R V A T S K I
i n s t i t u t z a
P O V I J E S T

Znanstveni skup
Iso Kršnjavi - veliki utemeljitelj
Zagreb, studeni 2012.

INSTITUT ZA POVIJEST UMJETNOSTI
INSTITUTE OF ART HISTORY

Zagreb, 19. travnja 2011.

Poziv za sudjelovanje na znanstvenom skupu *ISO KRŠNJAVI – VELIKI UTEMELJITELJ* povodom obilježavanja 85. obljetnice njegove smrti

Poštovane kolegice i kolege,

pozivamo Vas da sudjelujete u radu znanstvenoga skupa *ISO KRŠNJAVI – VELIKI UTEMELJITELJ*, koji će se održati povodom obilježavanja 85. obljetnice njegove smrti u „Zlatnoj dvorani“ Hrvatskoga instituta za povijest, u studenome 2012. godine.

Izidor (Iso) Kršnjavi (Našice, 1845.- Zagreb, 1927.), istaknuti hrvatski političar, sveučilišni profesor, slikar, pravnik, školski reformator, književnik i prevoditelj rodio se u Našicama 22. travnja 1845., a umro u Zagrebu 3. veljače 1927. godine. Pohađao je franjevačku pučku školu i gimnaziju u Požegi, Zagrebu i Vinkovcima. U Osijeku je, kao suplent na tamošnjoj gimnaziji, počeo učiti slikati kod Huga Conrada v. Hötendorfa. U programu osječke gimnazije prvi je iznio prijedlog o hrvatskoj stenografiji. Studirao je povijest i povijest umjetnosti u Beču. Na čast doktora filozofije promoviran je 1870. godine. Slikarstvo je studirao u Beču i Münchenu, te na studijskim boravcima u Italiji. U Hrvatskoj potiče osnivanje „Društva umjetnosti“ 1868. God. 1877. postaje prvim profesorom povijesti umjetnosti i klasične arheologije na zagrebačkom Sveučilištu. Bio je i prvi ravnatelj Strossmayerove galerije slika u Zagrebu. U razdoblju od 1887. do 1891. u Beču je studirao pravo te stekao još jedan doktorat. Bio je imenovan za prvoga predstojnika (ministra) za bogoštovlje i nastavu u Zemaljskoj vladi u Zagrebu (1891.–1896.). Nakon spaljivanja mađarske zastave na Jelačićevu trgu u Zagrebu, prilikom dolaska cara i kralja Franje Josipa I., morao je odstupiti s položaja te ponovno postaje sveučilišni profesor. Nakon sloma Austro-Ugarske Monarhije i nastanka Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca bio je prvi sveučilišni nastavnik umirovljen iz političkih razloga (1918.). Kršnjavi je u povijesti ostao zabilježen kao politički pragmatik. Najprije se koristio Strossmayerovom naklonošću i pristajao uz narodnjake, a zatim se priključio vladajućim mađaronima i bio njihov narodni zastupnik u hrvatskom Saboru. Konačno je pristupio frankovačkim pravašima. Njegovom su zaslugom u Zagrebu osnovani Muzej za umjetnost i obrt (1880.) i Obrtna škola (1882.). Kao predstojnik odjela za bogoštovlje i nastavu proveo je niz reformi u srednjoškolskoj i visokoškolskoj nastavi. Njegove su ideje našle odjeka u tadašnjem europskom školskom sustavu (gombanje, ženske škole, reprodukcije umjetničkih djela u nastavi, škole za slijepe i gluhojunge itd.). Počeo je izdavati znanstvenu biblioteku za sveučilišne studije. Utemeljio je „Nastavni Vjesnik“. Preuredio je Arheološki muzej i kupio zbirku kipova grofa Nugenta, tako da je hrvatski muzej bio jedan od najbogatijih u Monarhiji. Za njegova je predstojnikovanja izgrađen i obnovljen veliki broj crkava (zagrebačka prvostolnica, grkokatolička katedrala u Križevcima, saborna crkva u Pakracu) i školskih ustanova (donjogradska gimnazija u Zagrebu i gimnazija na Sušaku). Ukupno je obnovljeno i podignuto preko 90 učevnih zavoda i više od 90 crkava. Njegova je zasluga likovni i dekorativni program uređenja reprezentativnih prostora vladina Odjela za bogoštovlje i nastavu u Opatičkoj ulici br. 10 u Zagrebu. Zahvaljujući Kršnjavom izgrađeni su brojni atelijeri i umjetnicima omogućeni poslovi na opremama objekata koje je poduzimao njegov Odjel. Uz profesuru uspješno se bavio likovnom kritikom („O slikovnoj ljepoti“, „Gianbattista Tiepolo“ i dr.) i estetičkim problemima graditeljstva („Oblici graditeljstva u starom veku i glavna načela građevne ljepote“). Osobit je interes posvetio talijanskoj kulturi.

U prozi je, uz opširne komentare, preveo Danteovu „Božansku komediju“. Svoje doživljaje i razmišljanja o hrvatskoj politici zabilježio je u dnevniku (”Tagebuchbemerkingen 1887–1919”/”Zapisci iza kulisa hrvatske politike”, Zagreb, I.-II., 1986.). Napisao je jedan roman i nekoliko drama. Osobito ga je fascinirao život sv. Franje Asiškoga kome je posvetio i neke književne radove. Kršnjavi je svojim organizacijskim sposobnostima i publicističkim djelovanjem obilježio jednu cijelu kulturnu epohu u Hrvatskoj.

Uvjereni smo da je znanstveni skup primjereno mjesto da se iz suvremene perspektive sagleda uloga i značenje dr. Ise Kršnjavija u hrvatskoj kulturnoj, umjetničkoj, znanstvenoj i političkoj povijesti.

Prijave za sudjelovanje na znanstvenom skupu *ISO KRŠNJAVI – VELIKI UTEMELJITELJ* primaju se do srijede, 1. lipnja 2011. g. na e-mail imance@hart.hr

Srdačno pozdravljamo,

Hrvatski institut za povijest

dr.sc. Jasna Turkalj, ravnateljica
supredsjednica Organizacijskog odbora

dr.sc. Zlatko Matijević
supredsjednik Izvršnog odbora

Institut za povijest umjetnosti

dr.sc. Milan Pelc, ravnatelj
supredsjednik Organizacijskog odbora

dr.sc. Irena Kraševac
supredsjednica Izvršnog odbora

Tajnica Izvršnog odbora/osoba za kontakt

dr.sc. Ivana Mance, viša asistentica

M 099/785-4592

E imance@hart.hr